

सा कुङ्गरिति" श्रुतेः । अर्चिष्मती पूर्णचन्द्रेपेता शुद्ध-
पौर्णमासी यस्यां भाभिर्जनोरात्रावपि पश्यति रूपा-
दिकमिति शेषः । सा चतुर्थी यस्यां हविभिर्देवता
इत्यन्ते सा हविष्मती । प्रतिपद्युक्ता पौर्णमासी राका
नाम पञ्चमी । एण्यां व्रताहं मरुच्यती नाम चतु-
र्दशीयुक्तां पौर्णमासीम् अटुमती नाम "या पूर्वा
पौर्णमासी साऽटुमतिर्योत्तरा सा राकेति" श्रुतेः ।
शुद्धाममायास्यामाह महामखेमिति क्रोमयागादिषु
दीप्तिमतो अमावास्यायां हि दीक्षाकर्तुर्वर्धमानचन्द्रोऽप्ये-
दृश्यते पौर्णमास्यान्तु स्वीयमाणः अतो दीप्तिमत्सु दिनेषु
एषा महामतीत्युच्यते । यतोऽप्यमहान् महत्त्वान् व-
अनर्हितो विद्यतेऽस्यामिति योगान् पूर्वपदस्याकारोन्ना-
देश आर्षः । कुङ्गकुङ्गायते विष्मिती भवति एषा कला
अमंशा अस्यांशवती अलपया यवागूरिति वदःसार्धं नञ् ।
"योत्तरा सा कुङ्गरिति" श्रुतेः प्रतिपद्युक्ता अमावास्या
कुङ्गरिति प्रसिद्धम् ।"

"कुङ्गदेवीं सुकृतं विद्वाना" अथ० ७४७।१। "कुङ्गदेवानाम-
मृतस्य पत्नी" अथ० ७४७।२। "तं सिनी च कुङ्गचैव दुतिः
शुष्टिः प्रतावधः । कीर्त्तिधृतिश्च लक्ष्मीश्च नव देव्यः
सिधेविरे" हरि० अ० २५ अ० । "असमये मतिरुन्मिषति
भ्रुवं, करगतैव गता यदिदं कुङ्गः" "कुङ्ग रताऽऽह्वयत
चन्द्रवैरिणी" नैषधम्
२कोकिलशब्दे तस्य शब्देन विज्ञायकत्वात्तयात्वम् ।
"उहूरिति कुहूरयध्वनिभियाऽपतन्मूर्च्छिता" "त्वमपि
चन्द्रविरोधिकुहूरवः" उहूरटः ।

कुङ्गकण्ठ पुंस्त्री कुहूरिति शब्दः कण्ठे यस्य । कोकिले ।
शब्दरत्ना० स्त्रियां ङीप् ।

कुङ्गमुख पुंस्त्री कुहूरिति शब्दो मुखे यस्य । कोकिले त्रिका०
स्त्रियां ङीप् । इत० । प्रतिपद्युक्तावास्याया मुखे न० ।

कुङ्गरव पुंस्त्री कुङ्गरिति रवो यस्य, १कोकिले । कुङ्गशब्दा-
दयोष्यत् राजनि० स्त्रियां ङीप् । कर्म० १२ कुङ्गरूपे शब्दे पु० ।

कुङ्गल न० कुङ्ग-जलक । सख्यभूमिचिह्ने जटाध०

कुङ्गेडो(लो) स्त्री ईपत् हेडति वेडते नेलसञ्चारोऽप्य हेड-
वेष्टे इन् ङीप् । कुङ्गमटिकायां शब्दमाला उच्य दा
कः । कुङ्गेलीत्ययत् त्रिका० सार्धं क । कुङ्गेडि(लि)
काऽपि तत्त्वार्थे ।

कुङ्गान न० ङ्गे-भावे ल्युट् कुगतिष० । कुत्सितशब्दे "प्र-
त्यनूक्त्य कुङ्गानैर्यैश्च वे श्रुत्याभिष्कृतः" भाग० १, ११, १४.

कू आर्तस्तरे तदा० अक० सेट् कुटादि । कुयते अकुविष्ट चुकुवे ।
कू शब्दे क्रप्तादि० उभ० अक० सेट् पादि० । कुनाति कुनीते
अकवीत् अकविष्ट । कुकाव चुकुवे । प्रतिकुनाति

कू स्त्री कू-किप् । पिशाच्याम् शब्दमा० ।

कूकुट पु० कू शब्दे भावे किप् तस्याः कीर्त्तिः कुम्भं ददाति
दा-क । "सत्कृतात्तद्भूतां कन्यां योददाति स कूकुटः"
इत्युक्ते कन्यादातरि अमरः । कुकुटशब्दे विवृतिः

कूच पु० कु-चट् दीर्घश्च । १स्तने टित्त्वात् ङीप् । कूची
२तुलिकायां चित्तलेखनसाधनद्रव्ये स्त्री उच्चादि० सार्धं
क । कूचिकायत् स्त्री ।

कूचवार पु० कूचं वृणोष्यत् देशे वृ-आधारे घञ् । १पाम-
नेदे ततः सोऽभिजनोऽस्य यक् । कौचवार्य पित्रादि
क्रमेण तत्त्व वासिनि । २अपिभेदे पु० तस्यापत्यं विदा०
अञ् । कौचवार तदपत्ये पुंस्त्री स्त्रियां ङीप् ।

कूज अव्यक्तशब्दे भा० पु० अक० सेट् । कूजति अकूजीत् ।
"कूजन्तं रामरामेति मधुरं मधुराचरम्" रामा० "पुं-
स्त्रोकिलोयन्मधुरं कुकूज" कुमा० "कुकूज कूले कलहंस-
मण्डली" नैष० । "कूजितं राजहंसेन नेदं नूपुरशि-
क्षितम्" विक्र० । "समोऽकुजने" पा० ।

कूजित न० कूज-क्त । १पक्षिशब्दे २अव्यक्तशब्दे च "मधु-
करनिकरकरम्बितकूजितकुञ्जगटीरे" इति जयदेवः ।

कूट अपादे दानाभावे च चुरा० आल० सक० सेट् । कूटयते
अचुकूटत्-त । कूटयां-बभूय आस चकार चक्रे ।

कूट दाहे सन्त्वणे प्रच्छादने च अट० चुरा० उभय० सक० सेट् ।
कूटयति ते अचुकूटत्-त । कूटयां बभूय आस चकार चक्रे

कूट पु० कूट-अच् यथायथं कर्मादौ घञ् वा । १अगस्त्यसुनो
शब्दरत्ना० । २गृहे पुंस्त्री शब्दरत्ना० । ३निघले राशौ
(ढेरी) "अत्रकूटाश्च दृश्यन्ते बहवः पर्वतोपमाः"

रामा० । ४लौहकूटरे ५दम्मे इमायायास् "नैष धम्मो
तद्वाज्यं नार्ज्येन नचौजसा । अवकूटपविशाय उदतं
दुयोधनेन नै" भा० ४०१२६३ । ७पर्वतशृङ्गे चित्त-

कूटः त्रिकूटः । "अरीशामिष कूटानि धातरक्ताणि
मेरते" भा० व्या० १६४० । प्लुक्ते ङङ्गलायपवभेदे फाला-
धारे १०यन्त्रभेदे (कादे) "वागुरामिष पाशैश्च कूटैश्च वि-

विधैस्तथा" रामा० । ११वास्ये कृत्विभे च पुन० भेदि० ।
"तुलाभाषनमानानां कूटलचाशकाय च" मनुः । १२कैतके

"वाचः कूटन्तु देवर्षेः स्वयं विभक्त्युधिया" भाग० ६, ५, १००.
१२तद्वति त्रि० "सन्वीडयोधनश्च च कूटयधार्तराष्ट्रे श प्रेम्णं